

Hayat

*Hayata, daima hayata.. dünyaya
daha çok hayat katalım!...*

Nietzsche

Cilt VI. 15, Teşvinsani, 1929. Sayı:143

YAZILAR VE YAZANLAR

Vuzuh
Ressamlarımız
Geçen Dakikalarım
Büyük Catherine
Evvela Kooperatitçi
Türk illerinde
Yolcu duygu ve görüşleri

Müderis İsmail Hakkı
M. Şekip
Necip Fazıl
A. Emrullah
Dr. Vedat Nedim
İsmail Hikmet
Cevat

Ey Aşk!
Türk Çinileri
Türbe
Umumî tamaşa
Bir roman Komprimesi
Hayat ve Neşriyat

Enis Behiç
N. İbrahim
Gündüz
Halit Fahri
Aka Gündüz
Nahit Sırrı

Musahabe:

Vuzuh

İçtimaiyatçı Bouglé fikirlerin tarihinden bahsederken H. Bergsonu maddî âleme mahsus kılışelerle batını âlemi düşünmenin tehlikesini gösteren feylosof olarak anlıyor. Bergsona göre haricî âlemin kılışeleri, hatta bunlar ilmî de olsalar, bir mana, keyfiyet ve seyir âlemi olan batınıyi derunîyi, meselâ ihtirasların, mefkûrelerin, iradelerin tekevvününü ifade için salih değildirler. O halde katı madde nin sert ve dümdüz lisanı olan ilimden başka olan bir lisanla, felsefenin canlı ve terkipçi lisanına müracaat etmek lâzımdır. Acaba «vuzuh,» vazih, tavzih» dediğimiz zaman ne kastediyoruz?.. Bu sualin madde dilindeki kılışelerinden bazıları:» ayırmak, açmak, berraklaştırmak...» tır.

Vuzuh burnudur?.. Eger bu ise içtimaiyat için E. Durkheim Auguste Comte un, terbiye için Pestalozzi ve Troebel, J.-J. Rousseau nun sade bir neşircisinden ve tamimcisinden başka ne dir?! Bu anlayışa göre sonradan gelenler evvelden gelenleri ayıklamış-

lar, temizlemişler berrak bir hale getirmişlerdir!.. Bu suretle işleri ne ilmî, ne de felsefî bir iştir, sadece amelî ve mihanikî bir iştir!.. Bu adamların ya canlı bir rolü var yahut yok. Hangisi?.. Ben bir Durkheim, bir Pestalozzi, bir Troebel, hatta bugünküler hep birer başkalıktır. Hatta fikirlerinin en müşterek olan « muayyencilik » yüzünde, hatta sezışlerin en eş olan « tabiat » fikrinde bile.. Rausseau dan beri, hatta Rönesanstan beri bu fikir adamları hep « tabiat, tabiat!.. » diyorlar, fakat acaba kendi an'anesi içinde yaşayan bizler onun mukallidimiyiz?! Varisleri kopyacılarımızdır?.. Benzemekle bir şey deyildir?! - Vuzuh!.. bunu eyice anlamaya çalışalım: Vuzuhlandırıran adam taşlara, topraklara, ruhlara kadar inerek canlı bir iş görmüşse o diğerlerinden ayrıca bir şeydir. Âdî neşirci ile yaşatarak tekemmül ettiriciyi birbirinden ayırmakta sadece bir iffet değil, mecburiyet vardır. Çünkü bu dikkat haricinde şunu kavrayamassınız.

Müderis İsmail Hakkı

Tahliiler:

Ressamlarımız

Görlüyorki impresiyon istler resmi her şeyden evel bir ziya ve renk kompozisyonu gibi düşünüyor ve her şeye bu gözle bakıyorlar. Bunlarca resimde fikir, bir rengin ahenkli bir surette inkişafıdır. Bu ressamların tabloları matlup intıbaı uzaktan verirler.

Bütün bu hareketler artistik liberalisme doğru enerjili ve kazanılmış adımlardır. Bunlar yapılmamış olsaydı resim yaşayamazdı. Resimdeki bu liberalizm, her türlü güzellik ve teknik dagmatismasını inkâr eder, misaller verir fakat ders vermez, san'atkârlara tabiattan başka üstat tanımamağı öğretir, istiklâlden başka geçer lir dogm tanımaz, her şeyden evel samimî olmayı, insanın kendi kedisinini terbiye etmesini ve mükemmel diye sürülen hiç bir fikri kabul etmemeyi ister. Bütün sırların şahsiyetlerde olduğunu düşünerek san'atın sırlarını bilmek iddiasında olanlara şaşar.

Ne klasik, ne romantik, fakat daha çok realisme yakın olan bir de « intimites » ler var. Bunlar cümhurun gör-

mekle iktifa ettikleri sathî hakikattan çok daha ince, çok rakik hakikatlar gösteren bir realizm yaptılar. Hayatın manzaraları arkasındaki mahrem mâna'yı aradılar. Resmin arasından ruhu sezdirdiler; zavahirin tasviri yardımıyla ruhî bir ideali telkin veya keşfettiler. Bunları « Primitifs » lerin ve sirrilik, remzilik « Renesans » ın istiareci ve kinayecilikleriyle karıştırmamalı. Antimistler tabiatın hakikatını bozmadan, yani bunun unsurlarını şahsi telekkiline aletyapmadan hakikî hayatın arkasındaki derinlik, fecia ve meknî şiiri sezdirmeye çalışırlar. Bu şiir bize ressamın gözile tahmil edilmez. Ressam bunu nerden bulursa oradan alır, hatta hiç umulmadık yerlerden gösterir, bu suretle sadece dışı ifadeye has gibi görünen resim san'atından ruhu da fıskırtır. Bu san'at demokratlaşmış bir devrin mahsuludur. Bunun için de halk muhitinde çalışır, halkın muzlim ve dokunaklı şiirini çıkarır, evlerimizin içine girer, köylere, fabrikalara gider, buralardaki çalışma ve savaşmanın şiirini görür. Bu resimde hakikatin manyatizması vardır. Chardin, Corot, Millet, Pointelin bu mektebin babalarıdır. Bugünün en derin ve en iyi artistleri bilhassa bunlardandır. Genç ressamlarımız umumiyetle realisme ve şubelerinin tesirleri altında yetişmişlerdir. Onlara bu tesirlerin gözile bakarsak ne yapmış ve ne yapmak istediklerini bir dereceye kadar anlayabiliriz. Bu gün altında bulundukları güzel ve zengin tesirleri nasıl şahsiyetleştireceklerini zaman gösterecektir. Aralarındaki tenevvu ve istidat bugünün en müspet kazancıdır. Bugün heman hepsinde görünen mütenevvi istidat tohumlarının meknî bir surette taşıdığı şahsiyetler birer sırdır. Zaman bu sırları nasıl çözecek işte san'at aşıkları için en heyecanlı bir intizar.

San'atın bu seviyesinde idealisme ile realismin tefriklerine gidilmeyerek hakikat içinde ideal seziliyor ve tabiat karşısında düşünce bilen bir san'atkâr gördüklerini fikir ve hislerin senbolları gibi ifade ediyor.

XX inci asrın başlangıcında mevzu seçiş, görüş ve ifade edişte tam bir huriyet kazanan resim san'atı yirmi senedenberi hakiki bir buhran geçir-

mektedir. Bu buhran resin san'atının bütün vasıta ve gayelerini, sistematik bir sürette yeniden mesele yapmak istiyor. Yeni - klasiklik, yeni - şrimitfflik gibi tecrübelerden ve bir heyecan dili de zait görülerek donuk renklerle boyanmış ve bütün canlı şekilleri daire, müselles, mikap gibi hendesî şekillerde kompozisyonlara oğratanlar gelmiş ve bunlara « kübistler », yani mikapçılar denmiştir.

19 sene evel başlayan bu cereyanın resimdeki hareketi tükenmiştir. Çünkü ancak tezyin san'atına, mimariye yarayacak bir çığır resmin teknik ve gayesi olamazdı. Koca tabiatı sadece tezyinatçılığa alet etmek ve sonra da « resim işte budur » demek tabiat ve zekânın mahiyetini unutarak çılgınlığa gitmektir. Bu ifratın elyevm elli yaşın da olan pirleri hakikaten kıymetli ve şahsiyetli ressamlardır.

Nihayet İtalyadan başlayan ve «fü-türistler » denen bir cereyan daha var ki bunlar resmin asırlardanberi gelen zarurî hareketsizliğine sinirlenerek buna sinema prensiplerini tatbik etmek teşebbüsünde bulumuşlardır. Münkesir hatlar ve kat'ınakıslar vasıtasıyla resimde sinamavari bir ifade arayan bu cereyan da bütün bir sistem olmaktan uzak görünüyor. Bununla beraber buhran bitmemiştir. Ortada fikri bir gıdasızlık var. Her şey gibi resim de bundan dolayı şaşkın ve muztarıptır. Bu buhranın kutuplarında resmin resmi inkara vardığı ve bütün eski şeraitini alt üst etmekte bir yenilik aradığı görülüyor. Piştarların en son en haber getirecekleri bilinemez. San'atın bu aşkı tevettürü ne de olsa durğunluktan daha hayırlıdır.

M. Sekip.

Geçen Dakikalarım

*Kim bilir nerdesiniz
Geçen dakikaların,
Kim bilir nerdesiniz ?*

*Yıldızların, korkarım
Düştüğü yerdesiniz,
Geçen dakikalarım.*

*Aceba tütsü yaksam
Görünür mü yüznüz,
Aceba tütsü yaksam ?*

*Siz benim yüzümsünüz ;
İgilip suya baksam
Görünür mü yüzünüz ?*

*Gitti bütün güzeller ,
Sararmış biri kaldı .
Gitti bütün güzeller .*

*Giden geleni aldı ,
Aranızda verin yer
Sararmış biri kaldı .*

*Biz nedamet çekeriz ,
Bizden vefasız onlar ,
Biz nedamet çekeriz .*

*Görüp de dönmüyorlar
Bizi, son gün, çaresiz,
Bizden vefasız onlar .*

Necip Fazıl

